

Overzicht Operationele Prestaties

Oefeningen & GRIP-Incidenten 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Samenvatting operationele prestaties 2019:	2
1. Inleiding	3
2. Toelichting.....	4
3. Overzicht Evaluaties	5
4. Analyse.....	6
4.1. Melding & Alarmering.....	6
4.2. Leiding & Coördinatie.....	8
4.3. Informatiemanagement.....	11
4.4. Crisiscommunicatie.....	12
4.5. Nafase	14
4.6. Overige Rode lijnen	15
5. Conclusie	17

Samenvatting 2019:

De crisisorganisatie in Drenthe functioneert over het algemeen goed. De meldkamer zorgt bij aanvang en tijdens een incident of crisis voor tijdige alarmering en informatie-uitwisseling en de juiste crisisfunctionarissen worden gealarmeerd. Teams en crisisfunctionarissen zijn vervolgens in staat om volgens de Drentse Crisisstructuur op te treden. Maatwerk wordt o.a. toegepast in de opschalingsvorm en de samenstelling van de teams. Steeds vaker sluiten partners hierbij aan. Het uitspreken van verwachtingen is wel belangrijk voor de samenwerking. Het blijkt dat men vakbekwaam genoeg is om te kunnen improviseren wanneer bestaande structuren en protocollen niet toereikend zijn. Het in het oog houden wat de afwijking voor effect heeft is wel een aandachtspunt. Elkaar kennen wordt als een positief element beschouwd in de samenwerking, net als begrip en respect voor elkaar hebben. Taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn over het algemeen duidelijk, echter richting de nafase bij incidenten met een meer maatschappelijke zwaartepunt dan een traditionele fysieke crisis is het niet altijd duidelijk wie wat moet doen. De werkstructuur in de teams zelf is vooral bij oefeningen een aandachtspunt. Communicatie speelt steeds meer een nadrukkelijke rol tijdens incidenten en oefeningen. Ook de nafase wordt belangrijker bij het afschalen en is bij diverse opschalingen een punt van aandacht geweest.

1. Inleiding

In het toetsingskader 4.0 heeft de inspectie een koers bepaald voor de komende jaren. Een van de onderdelen daarvan is dat toezicht wordt gehouden vanuit verbinding waarbij de veiligheidsregio zelf moet aantonen/laten zien dat zij aan de gestelde normen/eisen voldoet. De Inspectie wil dat de veiligheidsregio's jaarlijks laten zien hoe zij op basis van alle inzetten zowel bij oefeningen als bij GRIP-incidenten op functionaris, team en organisatieniveau presteren.

De Inspectie heeft gevraagd om een overzicht op te stellen aan de hand van de vijf punten onder "Uitvoering" van het Toetsingskader 4.0, zijnde Melding en alarmering, Leiding & Coördinatie, Informatiemanagement, Crisiscommunicatie en Nafase.

Dit document geeft hier invulling aan. Er is een overzicht opgesteld van 2019 waarin een analyse is gemaakt van de rode draden van de evaluaties van incidenten en oefeningen op minimaal GRIP-1 niveau in Veiligheidsregio Drenthe.

Leeswijzer:

Hoofdstuk 2 geeft een toelichting op de wijze waarop de operationele prestaties 2019 zijn samengesteld, in relatie tot de wijze van evalueren binnen de VRD. In hoofdstuk 3 worden een overzicht gegeven van welke evaluaties zijn gedaan en in de operationele prestaties 2019 zijn meegenomen. In hoofdstuk 4 is de analyse te vinden op basis van de vijf punten uit het toetsingskader en hoofdstuk 5 beschrijft de conclusie.

2. Toelichting

Evaluatiemethode VRD

Omdat de VRD haar crisisorganisatie heeft ingericht om vakmanschap de ruimte te geven, volstaat het niet meer om alleen te kijken naar de randvoorwaarden zoals bijvoorbeeld opkomsttijden. Dit vraagt om een andere wijze van evalueren, omdat evaluaties zich vaak richten op meetbare gegevens die niet aansluiten op hoe de hulpverlening uiteindelijk ervaren is (Beleidsvisie 2015 – 2018). In 2016 is met storytelling gestart, ook bekend als narratief evalueren¹. Deze methode geeft meer mogelijkheden om van oefeningen of inzetten te leren als individu, team en organisatie (Jaarverslag 2016). Inmiddels is de methode toegepast in een aantal evaluaties waarbij gevraagd is naar beleving in plaats van een cijfermatige waardering. Bij narratief evalueren worden persoonlijke verhalen opgehaald. Deze methode is arbeidsintensiever, maar levert meer duurzaam leren van incidenten op (Jaarverslag 2017). Bij de VRD ligt de focus niet alleen op het kader van de regelgeving, zoals bijvoorbeeld de wet en het besluit veiligheidsregio's, maar ook op hoe de hulpverlening uiteindelijk ervaren is.

Doordat met narratief evalueren de beleving centraal staat, worden punten opgehaald die voor de betrokkenen van belang zijn geweest en een rol hebben gespeeld in het optreden van de crisisorganisatie, zowel in positief als negatieve zin. Worden punten niet opgehaald, dan hebben deze punten dus geen belangrijke rol hebben gespeeld in die situatie.

Gevolgen

Doordat ook op bovenstaande wijze binnen de VRD geëvalueerd is in 2019, sluit de opgehaalde informatie niet in alle gevallen direct aan op de vijf punten van het toetsingskader. De onderdelen van het toetsingskader zijn echter wel daar waar mogelijk meegenomen in de evaluaties.

---

¹ Voor meer informatie zie Narratief Evalueren De Gids, S. Tesselaar & J. Rodermond, 2017

3. Overzicht Evaluaties

In 2019 zijn verschillende oefeningen op CoPI-niveau en inzetten geëvalueerd. Binnen de VRD is de afspraak dat GRIP-incidenten multidisciplinair geëvalueerd worden. Overige incidenten zijn in principe de verantwoordelijkheid van de kolommen zelf, maar zij kunnen de VRD vragen om deze te evalueren indien er een multidisciplinair aspect aanwezig is.

In 2019 zijn in totaal 2 systeem oefeningen gehouden. Er stond een derde oefening op de planning maar deze kon door slechte weersomstandigheden niet plaats vinden, en is daarom uitgesteld naar 2020. Daarnaast is er nog een CoPI-week georganiseerd waarin 4 dagen geoefend is. Het evaluatieverslag van de CoPI-week bevat echter vrijwel geen inhoudelijke punten, maar evalueert de oefenorganisatie en is daarom niet meegenomen in dit overzicht. In de thema-week ALERT is ook een GRIP-4 tabletop oefening georganiseerd waarbij 3 gemeentes betrokken waren. Hier is geen schriftelijke evaluatie van beschikbaar, maar wordt opvolging aan gegeven in het MOTO-programma.

In dit overzicht zijn dus de volgende evaluatieverslagen meegenomen:

- Systeem oefening Meppel (GRIP-3)
- Systeem oefening Assen (GRIP-3)

De oefeningen zijn geëvalueerd op basis van waarnemingsverslagen, evaluatieformulieren en het toetsingskader.

Verder waren er in 2019 8 GRIP-incidenten. Van deze GRIP-incidenten zijn er inmiddels 5 geëvalueerd. De overige evaluaties zijn (nog) niet afgerond. Daarnaast is er ook een evaluatie van een GRIP-incident uit 2018 in 2019 opgeleverd. Naast de GRIP-incidenten is er ook twee GRIP-0 incident geëvalueerd. De incidentevaluatie die in dit overzicht worden meegenomen zijn:

- GRIP-0 Wijster	Brand afvalverwerker Attero
- GRIP-0 Eelde	2a melding GAE
- GRIP-1 Hoogeveen (2018)	Vreemde lucht, onwel wordingen S.I.T. Controls
- GRIP-1 Wijster	Brand slachtafvalverwerkingsbedrijf Noblesse
- GRIP-1 Assen	Gaslek
- GRIP-1 Tynaarlo	Brand bedrijfspand
- GRIP-1 Wijster	Brand afvalverwerker Attero
- GRIP-2 Landelijk	Telefoniestoring/uitval 112

De incidenten waarbij het toetsingskader is meegenomen in de evaluatie betreffen de GRIP-1 in Wijster (2x), GRIP-1 in Assen, en de GRIP 1 in Tynaarlo.

4. Analyse

De analyse is opgesteld aan de hand van de 5 hoofdpunten in het toetsingskader: melding & alarmering, leiding en coördinatie, informatiemanagement, crisiscommunicatie en nafase. Per hoofdpunt zijn de resultaten van de oefeningen en incidenten die ook volgens het toetsingskader zijn geëvalueerd beschreven. Daarnaast is ook per hoofdpunt een rode lijnen analyse vanuit alle evaluaties gemaakt. De laatste paragraaf "overige rode lijnen" bevat de rode lijnen die niet direct onder een van deze hoofdlijnen passen.

4.1. Melding & Alarmering

4.1.1 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: oefening

In een oefening nam op de meldkamer de CaCo en de centralisten van de verschillende disciplines deel aan de oefening, bij de andere oefening werden de functies van Caco en centralisten politie en ambulance vanuit het tegenspel ingevuld.

In het CoPI waren beide keren de kernbezetting aanwezig: LC, OvD-P, OvD-G, OvD-Bz, OvD-B, IM, 2x GIM, persvoorlichter en OvD-waterschap. Bij een oefening is er gesproken over de toevoeging van de vertegenwoordiger van Agrifirm aan het CoPI. Besloten is deze niet aan het CoPI toe te voegen, op advies van de OvD-B, maar wel om goed contact mee te onderhouden. Bij de andere oefening was de locatiemanager van het COA toegevoegd aan het CoPI. De persvoorlichter is bij een oefening dubbel gealarmeerd, nadat de pers al contact had opgenomen.

Bij beide oefeningen waren de OL, buddy-OL, 2 IMOL en 2 BOL aanwezig bij de OL-staf. Alle AC's namen ook deel aan de oefening. In de crisisteams waren aanwezig: de burgemeester, gemeentesecretaris/bestuurlijk adviseur, communicatieadviseur, OL & notulist. Bij een oefening was een 2^e bestuurlijk adviseur toegevoegd aan het team. Deze teams (OL-staf en CT's) vormden zich erg snel, sneller waarschijnlijk dan in de praktijk omdat zij al op locatie aanwezig waren. Er is daarbij geen inventarisatie geweest op compleetheid. Wel is bij een oefening de DPG toegevoegd aan het crisisteam, en bij de andere telefonisch contact geweest met het COA. Zij werden daarmee wel als serieuze partner beschouwd, maar waren niet fysiek aanwezig in het CT.

Het CT heeft bij beide oefeningen het opschalingsniveau overwogen, en er is opgeschaald naar GRIP-3. De overige teams namen dit verder als gegeven aan, en hebben dit verder niet besproken. Het stellen van de waaromvraag kan echter helpen in de duiding.

4.1.2 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: incidenten

Bij alle GRIP-incidenten was een Caco vanaf het begin aanwezig en is opgeschaald via de Meldkamer Noord-Nederland (MkNN). Dit is conform de afspraak dat er altijd een Caco aanwezig is op de Meldkamer.

Alle teams zijn ook juist gealarmeerd: de standaardbezetting bestaande uit de Leider CoPI, HOVD-B, OvD-Bz, OvD-G, OvD-P, IM-er, Persvoorlichter, GIM-mer en Waterschap zijn bij de incidenten gealarmeerd. Per incident zijn daar vervolgens nog andere relevante partijen bij aangesloten in het CoPI zoals bijvoorbeeld Enexis, een AGS, LTO of de teamleider Nafase. Daarnaast zijn er ook verschillende partijen op de hoogte gebracht of bij de incidenten betrokken geweest zoals RIVM/MOD, RUD, Salvage en Rijkswaterstaat. Bij een incident gaf het waterschap aan geen rol voor zichzelf te zien is daarmee niet ter plaatste gekomen.

Bij één incident zorgde de alarmering voor verwarring alom. Bij het incident op GAE werden GRIP-functionarissen gealarmeerd voor een 2A melding wat in het nieuwe plan geen standaard GRIP meer is. Dit leidde tot verwarring en verschillende afwegingen zijn gemaakt met betrekking tot het wel of niet opkomen, het was immers geen GRIP, maar men was wel gealarmeerd, behalve de Ovd-P. Degenen die opkwamen wisten ook niet waar ze zich moesten melden, Daarnaast bleek ook nog eens dat eigenlijk het verkeerde scenario gealarmeerd was, het zou een 1A melding geweest moeten zijn. De afschaling was ook onduidelijk, waardoor de meldkamer eenheden ontalarmeerde, de CUGS daarop ook vertrok, maar de Ovd's nog aanrijdend waren en dus niet meer door de CUGS werden opgevangen, die ook nog eens fysiek niet herkenbaar was en daarmee lastig te vinden voor degenen die wel arriveerden voor ontalarmering. Dit alles leidde tot meer druk op de meldkamer, omdat veel functionarissen voor opheldering daarmee contact opnamen.

Er zijn geen NL-alert berichten geregistreerd in LCMS. Gezien een aantal incidenten in de nacht plaatsvonden is dit niet verrassend. Bij het incident bij Noblesse is wel een bericht via burgernet uitgegaan (ramen en deuren sluiten, mechanische ventilatie uit). Bij het incident bij Attero zijn er op verzoek van het CoPI geen NL-alerts verstuurd.

Bij Noblesse en Attero had de Caco al een startbeeld aangemaakt voor er GRIP gemaakt werd. Bij de andere 2 incidenten gebeurde dat binnen respectievelijk 2 en 6 minuten. De beelden werden daarna bijgehouden.

4.1.3 Rode lijnen

Betrekken partners

Tijdens vrijwel alle incidenten zijn partners betrokken naast de standaard CoPI-bezetting. Het lijkt er op dat de crisisorganisatie partners steeds beter leert kennen en weet te betrekken. De mogelijkheid om met partners te sparren wordt ook als fijn ervaren. Wanneer partners gevraagd werd om in het CoPI aan te sluiten werd hier ook gehoor aan gegeven. Een AGS heeft ook aangegeven dat door AGS-en nog eerder te betrekken door bijvoorbeeld het laten meeluisteren via portoverkeer hen een betere informatiepositie oplevert, en meer kansen geeft om actief mee te denken wat van meerwaarde kan zijn. Of ze zelfs eerder aanwezig te laten zijn. Het betrekken van één specifieke partner RIVM zorgde wel voor onduidelijkheid. De onduidelijkheid gaat dan met name over wie er precies de verantwoordelijkheid heeft voor het inschakelen van RIVM, wie voor de kosten opdraait, en wat dit betekent voor een volgende inzet. Het CoPI en de burgemeester bleken hier verschillend in te staan.

Daarnaast is het ook een aandachtspunt voor het CoPI om verwachtingen duidelijk uit te spreken naar partners die betrokken worden met betrekking tot rollen en taken, processen en manier van coördineren die wordt toegepast en hoe zij in contact kunnen blijven met de crisisorganisatie. Het is goed om na te denken over welke partner/functionaris je betreft, gezien de taken en vraagstukken die er liggen.

Wanneer GRIP?

Over het algemeen was er duidelijk bij de functionarissen waarom er opgeschaald werd. Bij een enkel incident vroeg men zich af of het CoPI toegevoegde waarde had, maar werd ook gezegd dat ook al lijkt GRIP soms niet heel veel toe te voegen, alle informatie daardoor wel bij elkaar komt, en dat dat communicatie kan helpen. Er komt ook naar

voren dat het maken van GRIP met name van meerwaarde is in een fase waarin nog veel zaken gecoördineerd moeten worden. Daarnaast is het belangrijk om de afweging te maken of dat je meer baat of last hebt van GRIP en de gevolgen daarvan, in één geval werd getwijfeld of GRIP en alles wat daarbij komt kijken misschien van invloed is geweest op het klachtenpatroon van de bij dat incident betrokken werknemers.

4.2. Leiding & Coördinatie

4.2.1 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: oefening

Over het algemeen ontbreekt een duidelijke werkwijze of structuur binnen de teams waardoor het rommelig oogt. Wel wordt in één CoPI de BOB-structuur gehanteerd nadat is gestart met een korte voorstelronde. De LC heeft deze op het bord gezet ter ondersteuning. In de daaropvolgende overleggen is dit ook gebruikt. Suggesties worden dan ook gedaan om iets meer structuur te hanteren om de samenhang en afstemming te stimuleren. Sommige teams geven echter aan dat de processen vanzelf lopen, de sfeer rustig was en de vragen duidelijk. Soms worden de werkprocessen ook verstoord doordat er een grote in- en uitloop is van mensen. Hier werd niet op ingegrepen. Gezamenlijke beeldvorming was hierdoor ook bij de OL + staf een aandachtspunt.

In alle teams is gebruikt gemaakt van ondersteunende materialen zoals borden, beeldschermen en systemen, LCMS en plot. Ook werd er via porto's meegeluisterd. Er zijn geen plannen zoals IBP, netwerkkaarten en handreikingen gebruikt. Er is aangegeven dat deze niet relevant waren, en ze werden niet gemist. In één CT werd de besluitenlijst op het scherm getoond, in het andere CT werden wel een verslag en actielijst gemaakt door de notulist, maar werden deze in een volgend overleg niet gebruikt.

Bij een oefening waren de relevante thema's in het CoPI het lot van de werknemers, media-aandacht, veiligheid personeel, opvang & ontruiming en vervuild bluswater. Verschillende scenario's worden besproken: asbest/rook/bluswater riool/duiding naar bevolking/ langere termijn in verband met gecontroleerd uitbranden/effectgebied. Bij de OL-staf waren de hoofdthema's blussen, milieu en ontruimen, en in het CT was het hoofdthema ontruimen in verband met de rookoverlast: hoe en wat te doen, ook in de tijd? Een van de strategische vraagstukken had te maken met de slachtoffers. Bij de andere oefening waren de relevante thema's in het CoPI brand, evacuatie/ontruiming, slachtofferbeeld en onrust. Later werd dit aangevuld met technisch onderzoek politie vanwege opzet, gevolgd door PD. Bij de OL + staf waren onderlinge spanningen van groepen, elektravoorzieningen, veilig voeren en onrust via social media aandachtspunten. Het CT richtte zich met namen op communicatie, maatschappelijke onrust, voortgang opvang en opsporing. De strategische vraagstukken hadden betrekking op opsporing en duiding.

Wat betreft besluitvorming, in een het CoPI zijn echte kolom overstijgende multidisciplinaire besluiten niet aan de orde geweest. De nadruk lag vooral op het uitwisselen/gelijkstellen van het beeld wat er in iedere kolom speelde. Wel nam de LC in de afstemming met de OL besluiten over wie/wat met name in het effectgebied. Deze werden door de IM-er vastgelegd in LCMS. In het andere CoPI heeft besluitvorming plaatsgevonden door de LC op basis van de aangereikte voorstellen van de verschillende disciplines. In de CT's zijn diverse besluiten genomen die zijn vastgelegd in een

besluitenlijst, waaronder de Leaders Intent en de communicatiestrategie. De besluitenlijst werd niet altijd even goed gedeeld. Binnen alle teams was veelal duidelijk waarover besluiten genomen moesten worden. Bij een oefening had het duidelijker kunnen zijn wie er over de knelpunten spanningen en opvang ging. Op welk niveau lag de multidisciplinaire afstemming hierover, OL+staf of CoPI? Bij de andere oefening werd er door het CT veel advies bij de OL ingewonnen over waarover besluiten genomen moesten worden. In de nabespreking van de OL-staf werd aangegeven dat besluiten de volgende keer eerder genomen zouden moeten worden. Bij de tweede oefening heeft de OL + staf het besluit genomen dat de stroom op het AZC hersteld kon worden, en heeft daarnaast voornamelijk geadviseerd over communicatie voor de burgemeester, en hoe dit incident de volgende dag te continueren. Dit werd ook vastgelegd in LCMS.

Tussen de leiders van de teams en de AC-en is diverse malen contact geweest. De contacten verliepen veelal telefonisch, behalve tussen de OL en de burgemeester. De OL schoof namelijk aan in de CT-overleggen. Voorbeelden waarover afgestemd is, is bijvoorbeeld het opschalingsniveau, de spanningen en de elektravoorzieningen. Bij een oefening gaf de LC later aan behoefte te hebben aan een betere afstemming met de OL-staf in het kader van betere afbakening van taken, wie doet nu wat?

In beide CoPI's was er sprake van een duidelijke leiding door de LC, maar met ruimte voor ieders belang en inbreng. Bij een CoPI werd benadrukt at de sfeer binnen het CoPI daardoor goed was: alle leden werden in het geheel betrokken, en onduidelijkheden werden besproken. Bij een oefening was bij de OL-staf de leiding iets minder duidelijk. De waarnemer geeft aan dat Buddy-OL hier een rol in zou kunnen spelen. Bij de andere oefening werd aangegeven dat de OL zijn team op plezierige wijze heeft geleid, met de buddy OL als goede vervanger. Over en weer werd er gespard over de dilemma's en werd eenieder als volwaardig lid gezien. Er waren veel een-tweetjes onderling, met de AC's en ook de LC. Het team vond toen wel dat ze de OL soms niet goed konden helpen bij zijn worsteling. Oplossing is misschien om verder door te vragen en het waarom van een opdracht boven water te krijgen. Binnen het CT leidde de burgemeester het team. Ook hier waren alle leden onderdeel van een gezamenlijk team. Het gesprek werd op open wijze geleid, en werd gecorrigeerd waar nodig. Bij een CT werd de rust van het overleg benadrukt als plezierig, maar was het ook vaak erg stil. Als de sfeer ter rustig wordt, hierdoor kun je scherpte en actiebereidheid missen. Ook leek de komst van de OL maatgevend te zijn voor de CT-bijeenkomst.

Bij een oefening heeft de LC voor het 1^e CoPI met de IM-er de taakverdeling afgestemd en expliciet gemaakt. Rol en taakverdeling binnen het team zijn vaak niet expliciet benoemd bij de OL-staf en het CT. Binnen de teams zelf zijn over het algemeen de individuele taken en rollen duidelijk, het elkaar kennen en op elkaar ingespeeld zijn helpt hierbij ook.

De waarnemers van alle teams bij een oefening geven aan dat de gekozen aanpak aansluit bij de benoemde doelstellingen, context en beeld. Bij de OL-staf is bijvoorbeeld continu de Leaders Intent leidend geweest.

4.2.2 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: Incident

In de samenstellingen van de teams is maatwerk toegepast door aansluiting van verschillende partners zoals hierboven ook beschreven staat. Overwegingen of de huidige inzet van functionarissen past bij het incident zijn gemaakt, en afstemming tussen functionarissen van de crisisorganisatie en externe partners vond al plaats tijdens de

opscaling. Verder is ook maatwerk geleverd na afschaling. Zo zijn bij Noblesse een aantal functionarissen na afschaling bij elkaar gebleven om zaken voor de volgende dag voor te bereiden. Ook is een bijeenkomst georganiseerd waarbij vele partijen aan tafel zaten om met name de communicatiestrategie voor te bereiden. Partners zoals LTO waren hier ook bij aangesloten. Afstemming tussen verschillende partijen vond dus niet alleen tijdens, maar ook na de incidenten plaats.

Er is bij alle incidenten conform de procedures, richtlijnen en handboeken gewerkt voor zover van toepassing. Er was wel enige onduidelijkheid over de procedure om RIVM in te schakelen, wie daar verantwoordelijk voor is en de beslissing daartoe mag nemen.

Contact tussen verschillende teams is niet bijzonder groot geweest tijdens het incident, omdat er vaak maar één team aanwezig was, het CoPI. Leden van het CoPI hebben wel diverse malen contact gehad met de Caco en centralisten op de Meldkamer. De Caco heeft bijvoorbeeld bij sommige incidenten het beeld gedeeld met alle functionarissen. Daarnaast is bij de meeste incidenten de burgemeester op de hoogte gesteld. Bij twee incidenten is de burgemeester ook ter plaatse geweest, en bij Noblesse heeft er afstemming met de burgemeester plaatsgevonden over een aantal uit voeren acties of te nemen besluiten.

Vraagstukken binnen het CoPI en onderwerpen van afstemming waren bijvoorbeeld opvang van omwonenden, communicatiestrategieën richting omwonenden en boeren, toestroom werknemers in de ochtend, veiligheid, rookontwikkeling en effecten van mogelijke gevaarlijke stoffen in de rook en riool, inschakelen van MOD/RIVM, evenementen in de buurt en overgang naar de nafase. Bij het incident bij Attero was het duidelijk wat er operationeel gedaan moest worden, echter richting de nafase ontstond onduidelijkheid over de taken en verantwoordelijkheden (zie ook nafase). Terwijl de vraagstukken wel benoemd werden, ontbrak dus soms de sturing hierop, wat ook effect had op de uitvoering.

Welke acties door welke partijen worden uitgevoerd is bijgehouden in LCMS. Daardoor ontstond er een overzicht van wie wat moest doen of waar mee bezig was. Ook besluiten werden in LCMS vastgelegd, zowel de genomen besluiten als de vraagstukken die nog beantwoord moesten worden. Hierbij werden vaak ook actiehouders benoemd.

4.2.3 Rode lijnen

Afwijken indien de situatie daarom vraagt

Tijdens een aantal incidenten is flexibel opgeschaald of afgeschaald, in de zin dat er soms wel GRIP is gemaakt, soms niet, en er soms nog een selectief groepje achterbleef na afschaling, afhankelijk van de situatie. Flexibiliteit en improviseren zijn goed wanneer dat nodig is, en dat wordt dan ook gedaan in zowel incidenten als oefeningen. Bijvoorbeeld bij de 112-uitval werd het doorschakelen van het algemene telefoonnummer van de VRD doorgeschakeld naar de back-office van de brandweer en kwamen de OL's van de drie noordelijke regio's samen voor afstemming, met ondersteuning van IM en adviseur crisiscommunicatie. Afwijken van standaardsituaties levert wel enkele uitdagingen op, bijvoorbeeld het 'vergeten' van oude, afgesproken lijnen op het moment dat er nieuwe lijnen worden gelegd, en het maken van nieuwe afspraken wanneer deze door de flexibele manier van opscaling niet geregeld zijn. Aan de andere kant blijkt ook uit een oefening dat het vasthouden aan standaardsituaties soms ertoe leidt dat protocollen worden ingezet die niet passend zijn bij de situatie, bijvoorbeeld het inzetten van SIS als

er geen/weinig slachtoffers zijn die vervoerd worden naar ziekenhuizen bijvoorbeeld. In een enkel geval zorgen aangepaste protocollen ook voor verwarring met betrekking tot opschaling zoals op GAE.

Samenwerking in het CoPI

In het vorige onderdeel werd benoemd dat er veel partners aansluiten in de overleggen. Dit heeft ook effect op de overleggen, en dat is iets waar men zich bewust van moet zijn en rekening mee moet houden. Over de onderlinge samenwerking is men zeer positief. Met name over een gelijkwaardig onderdeel van het team zijn, elkaar kennen, ervaren van ruimte en behulpzaamheid om met elkaar mee te denken. Ook in oefeningen wordt dit ervaren. Als partners in het CoPI aansluiten zijn ze vaak volwaardig onderdeel van dat team. Dat wordt ook door de partners zelf ervaren zoals bijvoorbeeld de AGS. Het elkaar kennen zorgt ook voor vertrouwen in elkaar. Hierdoor ontstaan ook korte lijntjes onderling, je hebt snel contact met elkaar. Men merkt wel op dat op het moment dat de multidisciplinaire urgentie minder is, het CoPI anders aanvoelt in de samenwerking. In een enkel geval verloopt het onderlinge contact wat moeizamer, onderzoeken hoe dat in die gevallen beter kan is een aandachtspunt.

Leader's Intent

Vanuit de twee oefening blijkt dat de Leader's Intent vrij snel door het CT geformuleerd wordt, en daar en bij de OL + staf als een bruikbaar instrument wordt gezien. Het diende als een uitgangspunt ook bij plotselinge wendingen. Echter blijkt dat niet doorwerkt in het CoPI. Niet alle deelnemers van het team zijn op de hoogte van de Leaders Intent.

4.3. Informatiemanagement

4.3.1 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: oefening

Door het CoPI en de OL-staf werd via de IM-ers in LCMS informatie gedeeld, en daarnaast is er ook telefonische afstemming geweest waarin informatie gedeeld werd. De OL deelde ook informatie in het CT. Bij een oefening is ook informatie gedeeld met het COA, zowel telefonisch als door fysiek aanwezig te zijn in het CoPI. Voorlichting deelde informatie ook via een WhatsApp-groep waarin ook de gemeente aangesloten was.

Informatie werd gedeeld over de stand van zaken en de besluiten, over het incident zelf, de knelpunten, maatregelen, aanpak, slachtoffer, effecten omgeving en communicatie. Bij een oefening werd er minder gedeeld in LCMS door de OL + staf, het CoPI-tabblad werd toen gebruikt als basis. Er is toen ook telefonisch contact geweest vanuit de OL-staf contact met de IM CoPI ten behoeve van de informatievoorziening. Bij de andere oefening werd de Leaders Intent vanuit de OL-staf gedeeld, net als besluiten en acties, ook vanuit het CT. Vrijwel alle tabbladen zijn in LCMS gevuld en bijgehouden tijdens de oefeningen.

Aandachtspunt bij een oefening is dat naar voren is gekomen bij de nabespreking vanuit het CoPI dat het beeld binnen het CT/OL-staf veelal een andere is geweest dan die van het CoPI, bijvoorbeeld dat het crisisteam is volop bezig is geweest met de voorbereiding van de ontruiming van de achterliggende woonwijk. Terwijl dit in het COPI nauwelijks aan de orde is geweest. De waarnemer van het CT geeft aan dat het CT moeizaam een multidisciplinair beeld vormt en in 'rookbeeld' blijft hangen.

4.3.2 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: incidenten

LCMS is veelvuldig gebruikt voor het delen van informatie bij alle opschalingen. Informatie in LCMS was beschikbaar voor alle teams door middel van informatiemanagers die informatie in LCMS zetten en het ook daaruit kunnen halen.

De beelden in LCMS zijn door alle CoPI-teams en op de meldkamer bijgehouden zodat deze actueel waren gedurende de opschaling. Doordat het voornamelijk GRIP-1 incidenten betrof zijn de back-offices niet opgeschaald, maar vaak wel door de eigen kolom geïnformeerd. De AC brandweer heeft een aantal keer ook informatie gedeeld in het tabblad van de brandweer. Het beeld van het incident is dus continu gedeeld.

Bij de incidenten is informatie gedeeld over o.a.: METHANE, het incident, de aanpak, besluiten, afspraken, maatregelen, omgeving, effectgebied, knelpunten, communicatie, media en het vervolg na afschaling. De meldkamer heeft aanvullend bij Noblesse een klachtenplot bijgehouden.

4.3.3 Rode lijnen

Informatievoorziening aanrijdend

De informatievoorziening aanrijdend blijkt in de meeste incidenten in twee categorieën uiteen te vallen: ofwel men was zeer goed geïnformeerd over waar men naartoe reed, ofwel men had eigenlijk geen nadere informatie behalve wat in de eerste melding was meegegeven. Wanneer men goed geïnformeerd was, bleek dat voornamelijk te zijn gekomen door het contact met de Caco, zowel telefonisch als via RMG-03. Via RMG-03 heeft de Caco zijn informatie gedeeld aan allen die op dat kanaal waren ingeschakeld. Vooral vanuit de IM-er en de LC werd hier positief op gereageerd, omdat men nu direct met elkaar hetzelfde beeld heeft. In een oefening is dit ook gebeurd, alleen luisterde nog niet iedereen mee op het kanaal.

Beeldvorming

Vanuit de oefeningen is een aantal keer iets over beeldvorming naar voren gekomen. De ene keer lijkt het prima te gaan en wordt er snel een beeld gevormd bijvoorbeeld in een CoPI, maar een andere keer hebben teams daar meer moeite mee. Er wordt dan wel informatie gedeeld, maar dit oogt niet gericht, en samenhang ontbreekt. Soms is ook de gedeelde informatie niet duidelijk voor alle leden van het team. Ook is een LCMS-beeld bekeken door een burgemeester. Die vormde op basis hiervan zijn eigen beeld, toelichting van de IM-er had hier ondersteunend in kunnen zijn.

4.4. Crisiscommunicatie

4.4.1 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: oefening

Bij beide oefeningen is er op verschillende wijzen door partijen gecommuniceerd. NL-alert, twitter, berichten op website van de gemeentes en statements van burgemeesters. In het begin focuste bij beide oefening de communicatie over de brand/rook met het handelingsperspectief: ramen en deuren sluiten/blijf uit de rook. Er was ook een FAQ opgesteld waarin het incident wordt beschreven en handelingsperspectieven worden gegeven. Daarna verschoof de aandacht meer naar de opvang van de getroffen en, bewoners en familieleden bij de tweede oefening. Bij een statement van de burgemeester werd door een enkeling gemist dat er niet ingegaan werd op de duiding m.b.t. geruchten van rechts-extremisme.

In alle teams is communicatie regelmatig aan de orde geweest, maar had volgens enkelen zelfs nog meer aandacht kunnen krijgen. Men geeft aan niet altijd goed zicht te hebben gehad in hoeverre de boodschappen zijn afgestemd met andere partijen. Wel is er bij een oefening met de gemeente en de CoPI afstemming geweest door middel van een WhatsApp-groep. Bij een oefening waren veel leden van de teams ook zelf bezig om media te scannen. Vraag is wel of dat wenselijk is.

Een aantal oefentechnische zaken zorgden er wel voor dat niet alles verliep zoals het in de realiteit ook zou zijn (vertraging mediaomgeving, beschikking over Fire-Dash, verschillende eindtijden van teams, ontbreken tijd voor mediawatching).

4.4.2 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: incidenten

Het proces communicatie is bij Noblesse en het gaslek nadrukkelijk benoemd als aandachtspunt. Bij het incident in Tynaarlo leek dit minder te spelen. Bij alle incidenten was er een persvoorlichter ter plaatse die de pers heeft ingelicht. Daar twee incidenten zich in de nacht afspeelden was de informatiebehoefte op dat moment niet zeer groot vanuit de samenleving. Bij Attero was communicatie een groot aandachtspunt.

Er werd veel aandacht besteed aan het communiceren met omwonenden. Bij het gaslek had men met getroffen en te maken die zich in een opvanglocatie bevonden en zelfredzamen. Het aandachtspunt lag hier op het informeren of en wanneer de bewoners weer terug zouden kunnen naar hun woning. Dit is uiteindelijk gecommuniceerd door de persvoorlichter en de OvD-Bz die naar de opvanglocatie toe waren gegaan. RTV Drenthe was hier ook aanwezig. Daarnaast zijn de bewoners door de persvoorlichter ook ingelicht over het incident zelf.

In Noblesse ging het tijdens het incident om enkele omwonenden, maar omdat Noblesse een gevoelig object in de omgeving is kwam daar de nadruk op te liggen op communicatie naar de omgeving in de nafase. Nadat het CoPI was afgeschaald zijn nog enkele functionarissen gebleven om de eerste communicatieboodschap voor te bereiden. Daarna is er nog een bijeenkomst geweest met verschillende partners om de communicatiestrategie af te stemmen n.a.v. de meetresultaten van MOD/RIVM. Het handelingsperspectief en betekenisgeving stonden hier ook centraal in. Communicatie is dus in de CoPI-overleggen van Noblesse en het gaslek in Assen aan bod geweest en afgestemd met de aanwezige partijen. De gemeente is in beide gevallen ook betrokken geweest.

Bij Attero werden er verschillende doelgroepen geïdentificeerd zoals omwonenden, de bevolking in het algemeen, en daarin specifiek de agrariërs die effecten van de brand zouden kunnen ondervinden. Er zijn verschillende berichten op twitter geplaatst door de persvoorlichter. Hierin werd informatie verstrekt en werd een handelingsperspectief meegegeven: "Blijft u uit de rook. Heeft u in huis last van de rook? Sluit dan uw ramen en deuren en schakel de ventilatiesystemen uit.". In het begin van de avond wordt nog een tweet geplaatst over de metingen die het RIVM verricht, en wordt verwezen naar de website van de vrd.nl waarop een Q&A te vinden is. Hier is ook naar verwezen door de gemeente en LTO. In de dagen na het incident is dit ook nog geüpdatet. Het bericht op de website van de VRD doet aan betekenisgeving door aan te geven wat dit voor de omwonenden en agrariërs betekent, met name voor de risico's wat betreft dioxines, en geeft aan welke voorzorgsmaatregelen eventueel getroffen kunnen worden. Ook is hier verder informatie te vinden. De afstemming tussen de verschillende partijen liep wat

moeizaam. De partijen waren wel allen in beeld, en er was ook contact, maar de samenwerking hiertussen kan beter. De boodschappen zijn van elkaar overgenomen, en er is op alle plekken naar de Q&A verwezen op de website, echter had dit redelijk wat voeten in de aarde nodig om het voor elkaar te krijgen. Er waren er verschillende verwachtingen over wie wat zou moeten doen, en de prioriteit die dit had.

4.4.3 Rode lijnen

Rol communicatie

Communicatie krijgt steeds een belangrijkere rol in incidenten, bij enkele incidenten lag tijdens de opschaling hier al de nadruk op. Insteek was vaak om van tevoren voor te bereiden op vragen die zouden komen. Echter, de urgentie die bij de crisisfunctionarissen aanwezig is op het gebied van communicatie is niet overal altijd aanwezig. In het CoPI leverde dat veel irritatie op, omdat zij wel in die urgentie zaten. Ook zetten sommige functionarissen vraagtekens niet bij de vraag of communicatie belangrijk is, maar wel bij de vraag of dat allemaal in het CoPI moet plaatsvinden of dat ook bilateraal kan. Het leidde bijvoorbeeld tot lange vergaderingen. Wat ook belangrijk is, is om geen aannames te doen. Bij een incident verkeerde men in de veronderstelling dat deze mensen al geïnformeerd waren omdat er functionarissen aanwezig waren (geweest) in de opvanglocatie, maar dat bleek niet zo te zijn. Ook na incidenten blijft communicatie een aandachtspunt.

4.5. Nafase

4.5.1 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: oefening

Beide oefeningen waren al ten einde voordat er afgeschaald kon worden. Overdracht naar de nafase is dus niet beoefend. Wel is er bij diverse teams al over nagedacht of was hier aandacht voor. Het ging dan met name over wat de behoeftes zijn voor de volgende ochtend, wat is er nog nodig, en hoe kunnen we dat regelen? Bij een oefening werd ook door team bevolkingszorg aandacht besteed aan continuïteit van de eigen medewerkers en veiligheid van medewerkers.

Wat hinderde in de laatste fase van deze oefeningen waren de verschillen in tijden waarop de teams klaar waren met de oefening. Zo was bijvoorbeeld de OL-staf zaken aan het onderzoeken, terwijl het CoPI al aan het evalueren was.

4.5.2 Resultaten evaluaties volgens toetsingskader: incidenten

Bij het incident in Tynaarlo waren na afschaling nog enkele acties open, deze waren belegd bij een functionaris. Zo ging het bijvoorbeeld om het regelen van hekken, contact met Salvage en het opvragen van camerabeelden.

In Assen bij het gaslek werd het ook zo opgepakt. De openstaande acties na afschaling hadden een actiehouders. Ook werd er al nagedacht over eventuele vervolgvragen. Bijvoorbeeld het informeren van de bewoners door Enexis dezelfde avond nog, maar ook voorlichting voor buurtbewoners over gaslekken in samenwerking met risicobeheersing. De meeste acties houden verband met communicatie. Bij Noblesse verliep de overgang naar de nafase iets minder abrupt, doordat er een klein comité achterbleef om enkele zaken voor te bereiden voor de volgende dag(en). Het ging hier met name om het voorbereiden van een communicatieboodschap

Bij Attero werd al tijdens het incident is aangegeven dat de overgang naar de nafase belangrijk is. Om die overdracht goed te laten verlopen heeft het CoPI gevraagd aan de teamleider nafase om al tijdens het incident aan te sluiten bij de CoPI-overleggen. Echter is niet duidelijk welke taken en verantwoordelijkheden de teamleider nafase zou moeten oppakken, of waar deze nafase uit zou moeten bestaan, afgezien dat communicatie daar ook een belangrijke rol in zou moeten spelen. Bij het CoPI was er het besef dat deze punten belangrijk waren, omdat er bestuurlijk nog wat achterweg kon komen, maar ze zijn niet in veel detail getreden over hoe wat en wie dan precies.

4.5.3 Rode lijnen

Breder kijken

In een vrij groot aantal incidenten kwam de nadruk te liggen op de effecten van het incident in plaats van het incident zelf als zodanig. Het draaide hier met name om de effecten, en de communicatie hierover naar de omwonenden, en eventuele vragen die hierover kunnen komen, onrust die het op zou kunnen leveren. In de andere incidenten kunnen we ook zien dat de blik steeds breder wordt in het CoPI, dan strikt incident gerelateerd. Er wordt nagedacht over de veiligheid van omwonenden en de wensen van omwonenden en het betrokken bedrijf, bijvoorbeeld om diezelfde avond weer terug naar hun woning te kunnen of dat bedrijven kunnen doorgaan met hun activiteiten. Dat er aandacht is voor de behoeftes van anderen wordt ook door de bevolking gewaardeerd. Men geeft ook aan dat het de rol van het CoPI is om verder vooruit te kijken, niet alleen meer incidentbestrijding, maar dat het CoPI ook het besef heeft dat zaken ook veel langer lopen. De nafase wordt daarmee een belangrijk aandachtspunt binnen het CoPI. Echter blijkt dit soms wel lastig te zijn, terwijl iedereen zich bewust is van het belang van de nafase en de effecten van een incident en dat ook uitspreekt, lijkt tijdens het incident toch langzaam de focus naar de traditionele crisisbeheersing en de eigen processen te verschuiven. Er blijkt bij een incident uiteindelijk ook afgeschaald te zijn op operationele aspecten en niet op basis van de opdracht, het communicatieplan. Communicatie was dus wel continu benoemd als belangrijk, maar het leek alsof niemand exact wist wie dat dan moest doen, en hoe, behalve dat het gedaan moest worden. Er leek onwennigheid te zijn met een incident dat niet zozeer traditioneel rampbestrijding gericht is maar meer op de maatschappelijke effecten, en daarom ook andere dingen van een CoPI en CoPI-leden verlangt. De goede intentie was er, en er is ook op ingezet, maar in de uitvoering kan dit beter bijvoorbeeld door duidelijke afspraken te maken, en kritisch blijven op wat dat dan exact betekent voor wie en niet te veel uitgaan van aannames en veronderstellingen. Vanuit een ander incident blijkt ook dat het belangrijk is om afspraken duidelijk over te dragen wanneer er dienstwisselingen zijn of wanneer er afgeschaald wordt. Hiermee wordt voorkomen dat het 'anders' verloopt dan de bedoeling is zoals eerder bedacht. Het is ook belangrijk om partners mee te nemen in dit 'breder kijken' en ze daarvoor de ruimte geven. Het koppelen van partijen al tijdens het incident helpt ook in de afschaling van het CoPI.

4.6. Overige Rode lijnen

Plaatsing CoPI-bak & Eigen veiligheid

Een goede locatie kiezen van de CoPI-bak blijkt soms nog lastig te zijn. In twee gevallen is de CoPI-bak nog verplaatst nadat deze voor de eerste keer is neergezet. Eenmaal had dat te maken met een bedrijf op wiens terrein de CoPI-bak was geplaatst, de andere keer bleek de CoPI-bak te dicht op het incident te staan. Het incident in Assen geeft aan

dat het inschatten van eigen gevaar soms lastig is. Enexis was bij dat incident ook aanwezig. Zij hebben strakke protocollen wat veiligheid betreft, waar ze zich ook aan houden. In eerste instantie riep dat soms wat verbazing op bij de andere CoPI-leden, maar omdat Enexis dit heel duidelijk uitlegde, wist je daarna precies wat je aan hen had. Bij een ander incident stond de CoPI-bak verder weg in verband met een draaiende wind, maar daar zorgde juist de afstand tot het incident weer problemen omdat er een fysieke afstand ontstond tussen de personen die in de bak taken uit moesten voeren, en de overige OvD-en die verderop stonden. Bij het incident op GAE werd ook aangegeven dat het toestel beter op een andere plek had kunnen staan in verband met de veiligheid.

Oefeningen en leren

Vanuit verschillende incidenten is ook de vergelijking gemaakt met de oefensituatie. Het voelde alsof mensen soms in een oefening zaten, qua scenario. Oefeningen sluiten dus aan bij de realiteit. Het is wel belangrijk te beseffen dat ook al voelt het als een oefening, het wel om de realiteit draait en de bijbehorende urgentie blijft. Daarnaast is dit jaar ingezet bij oefeningen en trainingen op onderwerpen zoals het betrekken van partners en de nafase, en dat zijn elementen waarmee crisisfunctionarissen daarna direct in praktijk zijn tegengekomen, en waarvan zij aangeven dat dat geholpen heeft. Ook leren crisisfunctionarissen direct van incidenten, en proberen het geleerde toe te passen op het volgende incident. Belangrijk is wel om iedereen hierin mee te nemen, ook degenen die niet bij het vorige incident betrokken waren, en eerdere ervaringen niet te laten overheersen maar de gewone stappen ook te blijven volgen, zodat er geen verwarring bij anderen ontstaat.

5. Conclusie

Aan de hand van bovenstaande analyse kunnen we concluderen dat de crisisorganisatie in Drenthe in 2019 over het algemeen goed functioneert.

De meldkamer zorgt bij aanvang en tijdens een incident of crisis voor tijdige alarmering en informatie-uitwisseling door eenduidige sturing. Er was een Caco aanwezig en de juiste crisisfunctionarissen werden gealarmeerd en geïnformeerd volgens de gemaakte afspraken. Eenmaal waren de gemaakte afspraken niet duidelijk, en dat zorgde voor verwarring.

Teams en crisisfunctionarissen zijn in staat om volgens de Drentse Crisisstructuur op te treden. Maatwerk werd o.a. toegepast in de opschalingsvorm en de samenstelling van de teams. Steeds vaker worden er partners toegevoegd aan de standaard bezetting. Het lijkt er op dat de crisisorganisatie partners steeds beter leert kennen en weet te betrekken. Het uitspreken van verwachtingen is hierbij wel belangrijk voor de samenwerking. Het blijkt dat men vakbekwaam genoeg is om te kunnen improviseren wanneer bestaande structuren en protocollen niet toereikend zijn, vaak betreft het dan processen die te maken hebben met opschaling, afschaling en samenstelling. Het in het oog houden wat de afwijking voor effect heeft is wel een aandachtspunt.

Onderling hebben de diverse teams met elkaar kunnen afstemmen, het beeld delen door de Caco aan de CoPI-leden werd positief ontvangen. Er is geadviseerd over operationele, tactische en strategische vraagstukken en besluiten zijn bijgehouden. De werkstructuur is in oefeningen niet altijd duidelijk, waardoor beeldvorming soms lastiger wordt. Elkaar kennen wordt als een enorm positief element beschouwd in de samenwerking, net als begrip en respect voor elkaar hebben. Men voelt zich onderdeel van het team. Taken, rollen en verantwoordelijkheden zijn over het algemeen duidelijk, echter richting de nafase bij incidenten met een meer maatschappelijke zwaartepunt dan een traditionele fysieke crisis is het nog niet altijd duidelijk wie wat moet doen. In incidenten is gebleken dat informatiemanagement goed functioneerde. Benodigde informatie is o.a. via LCMS over verschillende onderwerpen gedeeld tussen verschillende teams.

Communicatie speelt een meer nadrukkelijke rol tijdens incidenten en oefeningen. Insteek was vaak om van tevoren voor te bereiden op vragen die zouden komen. Tijdens de opschalingen en oefeningen is met diverse doelgroepen gecommuniceerd, waarbij omwonenden vaak een belangrijke doelgroep zijn. Hierbij zijn feitelijke informatieverstrekking, handelingsperspectieven en betekenisgeving aan bod gekomen en verschillende communicatiemiddelen ingezet.

De nafase wordt steeds belangrijker bij het afschalen en is ook bij diverse opschalingen een punt van aandacht geweest. Dat komt ook mede doordat tijdens incidenten de nadruk steeds vaker komt te liggen op de effecten van een incident dan het incident zelf als zodanig. Het meenemen van alle partners hierin is belangrijk. Vervolgtaken worden geïdentificeerd, helderheid over wie wat precies doet kan soms nog wel verbeteren. De vervolgtaken in de nafase hadden veelal betrekking op communicatie. In de oefeningen wordt de nafase ook steeds vaker besproken, al voor afschaling.

Andere rode lijnen die naar voren zijn gekomen zijn plaatsing van de CoPI-bak soms in combinatie met relatie tot eigen veiligheid. Vanuit verschillende incidenten is ook de vergelijking gemaakt met de oefensituatie. Oefeningen sluiten aan bij de realiteit, en elementen vanuit oefeningen worden in de praktijk toegepast. Tegelijkertijd is een oefensetting natuurlijk wel anders dan een praktijksituatie. Wanneer er ook van praktijksituaties geleerd wordt, is het wel belangrijk om hier iedereen in mee te nemen en de gewone stappen te blijven volgen zodat er geen verwarring bij anderen ontstaat.

Vergelijking operationele prestaties 2018

In vergelijking met de operationele prestaties 2018 zien we een groot aantal rode lijnen en thema's terugkomen in de operationele prestaties 2019, zoals verbinding met (crisis)partners, afwijken indien de situatie daar om vraagt, rol communicatie, onderlinge samenwerking en de aandacht die de nafase krijgt.

In vergelijking met 2018 waar een aantal van deze thema's voor het eerst naar boven kwamen zien we nu dat op deze thema's verdere ontwikkeling plaatsvindt. We sluiten steeds meer partners aan wanneer dat nodig is, waaronder ook nieuwe partners zoals LTO. Bij enkele incidenten ligt de focus al op de effecten van het incident op de maatschappij dan het fysieke incident zelf, er wordt breder gekeken, en de vertaalslag naar wat dat voor de nafase betekent wordt ook in beeld gebracht.

Een nieuw thema dat naar voren is gekomen heeft betrekking op de verbinding met de oefensituatie. Verbindings- en alarmeringsproblemen zijn dit jaar geen duidelijke rode lijn, in vergelijking met 2018.

Het ligt in de lijn der verwachting dat ontwikkeling op deze thema's zal worden voortgezet. De rode lijnen die nu al geïdentificeerd zijn sluiten namelijk aan op de beleidsvisie voor de komende jaren. De beleidsvisie richt zich o.a. op het voorbereiden op ongekende crisis en het uitbreiden en onderhouden van het crisisnetwerk ten behoeve van de multidimensionale crisisbeheersing. Beiden zijn belangrijk in het voorkomen en beperken van maatschappelijke ontwrichting.